

SOSKI TEDNIK

POŠTINA PLAČANA V GOTOVINI

Leto II. Štev. 31

Celoletna naročnina	175 Lir
Polletna	90 "
Posamezna številka	4 "
Za Jugoslavijo	2 Din

Gorica, sobota 3. avgusta 1946

Številke in življenje

S stotinami najrazličnejših argumentov od znanstveno-statističnih podatkov o slovenskem narodnem in mednarodnem gospodarstvu, preko zgodovinskih izkušenj in dejstev, pa do najbolj preproste izjave briškega kmeta, ki svečano zagotavlja, da pod Italijo noče živeti, je že bilo doka zano, da je razmejivna črta med FLRJ in Italijo, kakršno so vzeli za podlago razpravljanj na mirovni konferenci, nesmiselna, krivična in nesprejemljiva.

In vendar vztrajajo na tej črti, ne da bi postavili kakršnekoli resne protidokaze proti stališču, ki ga je zavzela FLRJ in SZ. Kot trmasti otroci, ki hočejo s cepetanjem izsiliti priznanje, da imajo prav, ponavljajo že zdavnaj pobito frazo o »etničnem ravnotežu« in podobno. Nedostopni so vsakemu treznemu in močnemu razpravljanju. Zadnja iznajdba v njihovi borbi proti mejam, ki bi slonela na principih borbe proti fašizmu in samoodločbe narodov, so računi z vlomki, ki naj dosežejo to, da se s preglasovanjem uveljavijo protidemokratski in protijugoslovanski predlogi. Ali bodo odločale dve tretjini ali tri petine? Ali bodo imeli podporniki starih italijanskih imperialističnih težej možnosti, da izkoristijo gospodarsko odvisnost nekaterih manjših držav? Če se da pri tem poslužiti še strašil, kot je atomska bomba in novo oboroževanje, še boljše.

Važno je le to, da se ustvari

tak »mir«, ki se bo čimprej izpovel v novo vojno. To zahtevajo one sile, ki živijo od sporov med narodi. Tak mir so te sile ustvarile leta 1918. S tem, da je bilo skoraj pravilo mirovnih pogodb puščanje večje ali manjše manjšine tuje narodnosti v državah, z raznimi koridorji in podobnim, so pomagali ustvariti pogoje za novo vojno, ki smo jo tudi krvavo doživeli in drago plačali.

Isto hočejo doseči sedaj. Ljudski republiki Sloveniji jemljejo morje zato, ker vedo, da Slovenci brez morja ne bodo mogli živeti, da bodo Slovenci morali priti do morja. Trst režejo od zaledja, puščajo ga brez vodovoda. Zgodovinsko, kulturno in gospodarsko središče goriške dežele - Gorico izdirajo iz njene naravne celote, ker vedo, da jo bo dežela pogrešala in da Gorica brez dežele ne bo mogla živeti. Dajejo slovenske vasi Italiji, ker vedo, da ob taki meji ne bo moglo biti nikdar miru, ker se Slovenci ne bodo sprijaznili s tem, da postanejo znova italijanski hlapi.

Toda nam se noče ponovitve vojnega razdejanja in krvoprelitja; hočemo dela, s katerim si bomo ustvarili boljše življenje. Zato nam je potreben mir. Doseči mir pomeni za nas isto kot priboriti si pravične meje. Zato se borimo nepopustljivo in se bomo borili do kraja. Zahteva po delu, po svobodnem življenju mora zmagati nad številkami, ki računajo s krvjo in bedo!

Primorsko ljudstvo terja svoje pravice na mirovni konferenci v Parizu

Naša osvobodilna borba proti nacifašizmu je nastala v času, ki je bil za to potreben. Tu ni bilo mogoče »čakati«, kakor so nam hoteli gotovi krivi preroki to prikazati. Kadar je bila mera polna, ko je trpljenje primorskega ljudstva doseglo svoj vrhunec, se je toliko omalovaževani in bicani slovenski narod pridružil zaveznikom in vsemu svobodoljubnemu svetu ter brez pomišljanja - zvest svojemu prirodnemu in demokratičnemu čutu - šel tisto pot, katera je sicer bila trnjeva, a ki mu je edina kazala cilj svobode. Težka je bila borba in krivave so bile izgube. Opustošene in požgane hiše, razdejane naprave, ceste in mostovi, so vidni znaki te silovite borbe, ki ji ni para v zgodovini vojn. Vse je preстал naš slovenski narod, naše

primorsko ljudstvo. In ravno zato, ker so bile žrtve tako visoke in škoda tako ogromna nam je naša zmaga toliko bolj dragocena. Prizadete rane skuša narod v svoji boli izlečiti, samoiniciativno gre in obnavlja. Desettisočev padlih borcev pa mu jih ne more nikdo več vrniti. To so naše žlahtne žrtve, naši najboljši, ki so padli za veliko stvar.

Jasne so naše zahteve. Hočemo samo tisto, kar so naši borci s svojo srčno krvjo osvojili. Še sveži grobovi naših partizanov so najbolj pričevalen in jasen mejnik tega, kar zahtevamo. Italijanski in furlanski tovariš je podal bratsko roko v borbi svojemu slovenskemu tovarišu, kateri je ni pozabil v onih težkih dneh, ni je pozabil danes ko se naše anti-fašistično primorsko ljudstvo ho-

ri na svoji zemlji za svoje pridobitve, za svojo pravico. To kar danes primorsko ljudstvo na svojih ljudskih taborih terja, to na-

šo zahtevo bo terjala naša delegacija pred mirovno konferenco v Parizu, terjala jo bo pred vsem svobodoljubnim svetom.

Vse govori za nas

Na mogočnih zborovanjih, ki so bili pravcati ljudski tabori, se je goriško ljudstvo s takšno srčnostjo in žilavostjo zavzelo za svoje težko priborjene pravice ter demonstriralo tako enotno in silovito, da je težko opisati čustva vseh tisočev, ki so prišli kot ognjen val, ki je zajel srca mladih in starih, žen in mož, mladincev in mladink. Vsi so čutili v sebi, da je bila izgovorjena v daljnem mestu od neznanih nam odgovornih ministrov beseda in predlog, ki bi zaslužila na desetisoče naših bratov.

Najtanjša žilica slehernega človeka je zabrnela. Nepregledna procesija goriškega ljudstva, ki čuti v svoji notranjosti, da se mu hoče napraviti krivica, da se ga

hoče sedaj po tridesetih letih ponovno opehariti za srečo življenja. Zemlja, ki je bila gnojena z znojem goriškega kmeta skozi tisoč tristo let, kraški kamni in goličave, briški vinogradi, ki hranijo spomine trdih borb, so nam božji mejniki. In ker vse govori za nas, vstaja tudi primorsko ljudstvo, ki ima tako silno vero v poštenost sodnikov v Parizu, ki bi pač imeli tako lahko razsodbo, če bi le hoteli. Ta zemlja je naša, ker je vedno naša bila. Mi nismo krivi, če so nas po prvi svetovni vojni dali kot nagrado Italiji. Ne, mi nismo krivi! Kajti nabeđen in vprašal suvereno ljudstvo pred skoro 30 leti za ničesar. Brez nas, mimo nas so zabarantali in nas prikrajšali svobode.

... in ni je sile, ki bi nas ločila od skupne domovine Jugoslavije

Briško ljudstvo v Števerjanu, Kojskem, Vipolzah se je bratsko odzvalo Sovodnjam in Štandrežu. Furlanske vasi Ločnik in Krimin in še druge so odgovorile, da nočejo krivičnih mej; da hočejo same odločiti, da želijo k novi Jugoslaviji. Kresovi so zagoreli, zvonovi so se oglasili, ko je prišel do njih obupen klic, da se jih hoče ločiti od skupne domovine Jugoslavije. Gorica je videla krvave demonstracije; množice se niso ustrašile nasilja civilne in vojaške policije, šle so golih rok na ceste in trge ter tirjale svoje pravice. Tu ni bil več samo en hlapec Jernej tu je bila dolga več desetisočev dolga procesija primorskega ljudstva, ki ravno tako maje z glavno in se čudi, da ni poštenih sodnikov na svetu, da bi po vesti, pošteno in krščansko izrekli pravično besedo. Visoki gosposdije v Parizu, vsi svetovni novinarji in naši zavezniki, ki upravljajo primorsko deželo bi morali biti navzoči v teh tednih na ljudskih taborih naše Goriške ter poslušali utripu srca naroda, ki mu je svoboda vse in ki noče in ne bo trpelo krivice, ki se mu jo hoče naprtiti.

V Parizu se že oglašajo zastopniki narodov. Po organizacijskem delu bodo prešli v živo debato in narodi, ki trepetajo za svojo uso-

do bodo prisluhnili. Na seji odbora za poslovnik konferencie je govoril tudi podpredsednik jugoslovanske vlade Kardelj, ki je med drugim dejal, da ne more noben sklep o mejah in če bi bil tudi sprejet z dvetretinsko večino obveljati, če ne bi nanj pristali neposredno prizadeti narodi. Naša velika zavezniška Sovjetska zveza se je potom svojega zunanega ministra Molotova postavila odločno na stališče, da je treba nacifašizem povsod in vseh oblikah uničiti, če nečemo imeti ponovne vojne in ogrožen mir. Države, ki so sodelovale pri vojni napadih, morajo pa odgovarjati za svoje zločine. Reakcionarni elementi, ki vidijo v Sovjetski zvezi vedno predsodke, bi hoteli na vse načine izpodkopati sporazum štirih velesil, a če hočemo doseči resnično pravičen mir, moramo te temne sile enkrat za vedno uničiti. Če hočemo svetu pripraviti mir ne smemo dopustiti, da se bo volja enih vsiljevala drugim, temveč mir mora biti v duhu in v sporazumu med vsemi. Na mirovni konferenci mora biti dana prilika vsakomu, da izrazi svoje stališče in bi o bi krivično in v nasprotju z duhom demokracije, če bi velike države vsiljevale svojo voljo malim narodom.

Hočemo Jugoslavijo! Nikoli več pod Italijo!

Zdi se, da je ob pričetku mirovne konference mnogo dobre

volje, da bi zasigurirale narodom sveta poštene mirovne pogoje.

Zastopniki 21 držav in posebno štiri velesile morajo imeti vedno pred očmi dejstvo, kdo je krivec te strašne vojne, kdo je bil napadalec. Ne sme se zgoditi, da bi bili zločinci, ki so pomagali Hitlerju in ki so imeli namen podjarmiti vse svobodoljubne države sveta, sedaj milo sojeni. Hitlerjeva Nemčija in vsi njeni sateliti so bili naši sovražniki in radi tega morajo prijati kazen primerne njih zločinskim napadom. Še manj se sme pa zgoditi, da bi države kot je Italija bile nagrajene na škodo onih držav, in med temi je prva Jugoslavija, ki je vse dala za svojo osvoboditev in s tem za osvoboditev sveta.

Oči vsega primorskega ljudstva so obrnjene v prestolico ob Seni. Konferenca v luksemburški palači ne bo mogla in ne sme sprejeti nobenega sklepa, ki bi bil naperjen proti suverenosti našega naroda. Pravico odločati o mejah ima ljudstvo, ki prebiva na tem za nas ne »spornem« ozemlju. Glas slovenske in demokratične Gorice, njene okolice in Brd mora prevpiti vse morebitne krivice, ki bi jih nekatere velike države iz »gotovih interesov« hotele storiti težko preizkušencemu primorskemu ljudstvu. Goriško prebivalstvo, trdno v svoji veri, neomajno v zvestobi do svoje zemlje, je po svojih zastopnikih neizpodbitno povedalo svoje želje: hočemo Jugoslavijo! Nikoli več pod Italijo!

Tov. KARDELJ V PARIZU

Na mirovni konferenci v Parizu je imel tov. Kardelj daljši govor. Priobčujemo del njegovega govora:

»Jugoslovansko-italijanska meja naj bi po predlogu za mir z Italijo, kakor ga je pripravil svet zunanjih ministrov velesil, potekala po tako zvani francoski črti.

Francoska črta ne dopušča slovenskemu in hrvatskemu narodu, da bi združena živela v svojih narodnih državah v okviru FLR Jugoslavije, in prepušča široke predele ozemlja teh narodov italijanskemu imperialističnemu zatiranju. Načrt mirovne pogodbe loči tudi Trst od njegovega jugoslovanskega zaledja in ustvarja koridor med Trstom in Italijo ter tudi na ta način jemlje Jugoslaviji narodnostno čisto slovensko ozemlje. Jugoslaviji odvzema velik del Istre s slovansko večino.

Jasno je, da takih predlogov naša država, ki se fašističnim napadalcem ni podvrgla, ko so bili na vrhuncu svoje moči, ne more sprejeti.

GORICA Z GRADOM

POLITIČNI PREGLED

Mirovna konferenca v Parizu

29. julija popoldne se je pričela v Parizu konferenca, ki jo je sklical Svet zunanjih ministrov zavoljo proučevanja mirovnih pogodb z Italijo, Bolgarijo, Komunijo, Madžarsko in Finsko. 21 držav, članic Združenih narodov, ki so sodelovale v vojni na evropskih tleh proti sovražnim državam, to je proti Nemčiji, Italiji in njenim satelitom, je poslalo svoje delegacije v Francijo. V zgodovinski Luksemburški palači v Parizu so zastopane poleg velelil Sovjetske zveze, Anglije, Amerike, Francije in Kitajske še Avstralija, Belgija, Nizozemska, Bela Rusija, Brazilija, Kanada, Češkoslovaška, Abesinija, Grčija, Perzija, Nova Zelandija, Norveška, Poljska, Južna Afrika, Jugoslavija in Ukrajina.

V svojem otvoritvenem govoru je predsednik francoske vlade in zunanji minister Bidault, ki je na konferenci zavzel predsedniško mesto, izrazil upanje, da bo sedanja mirovna konferenca prinesla trajnejši in pravičnejši mir, kakor je bil versajski.

Po dokončnem konstituiranju konference, namreč po izvolitvi vseh komisij, se bodo v predsedovanju konferenci izmenjevali voditelji delegacij petih velelil, Sovjetske zveze, Amerike, Anglije, Francije in Kitajske.

Nato je bilo treba izvoliti predsednika odbora za postopek, ki naj izdela poslovnik konference. Člani odbora so vsi šefi delegacij vseh 21 na konferenci zastopanih držav. Avstralski zunanji minister Evatt je predlagal za predsednika belgijskega zunanjega ministra Spaaka, dočim je bil sovjetski zunanji minister Molotov mnenja, da je za to visoko in odgovorno mesto najbolj kvalificiran vodja jugoslovanske delegacije Kardelj. Prišlo je do kompromisnega sporazuma, po katerem je bil Spaak izvoljen za predsednika, Kardelj pa za podpredsednika s tem, da se v predsedovanju sejam odbora menjavata. Spaak je bil izvoljen s 13 glasovi proti sedmim, medtem ko se je en član komisije vzdržal glasovanja. Edvard Kardelj je bil izvoljen soglasno.

Ameriški predlogi o poteku takozvane francoske črte, ki jih seveda primorsko ljudstvo odklanja, so od tromeje na Grmadi (med Jugoslavijo, tržaškim mednarodnim ozemljem in Italijo) naslednji: črta naj bi potekala od Grmade proti severozapadu, po robovih tržaškega Krasa nad Dolom, 300 m vzhodno od Jamelj, nekaj 100 m od Opatjega sela in dalje približno 1 km vzhodno od ceste proti Gorici, tako da bi Devetaki in Peč pripadli Italiji, Rupa in Miren pa Jugosla-

Tudi Albanija ima pravico, da se udeleži mirovne konference

Po celi Albaniji so zborovanja in mitingi, na katerih albansko ljudstvo protestira, ker Albanija, kot zavezniška država ni bila povabljen na mirovno konferenco. Zato zahteva albanski narod, da se Albaniji omogoči udeležba na mirovni konferenci.

Iz Tirane poročajo, da so se vršila množična zborovanja v Bičanu in Berutu. Iz teh protestnih shodov so poslali predsedniku albanske vlade generalnemu polkovniku Enver Hodži brzojavko; v njej odobrava pravico ljubno

Maršal Tito v Sloveniji

Slovensko ljudstvo z veseljem in ponosom pozdravlja v svoji sredi maršala Tita, ki se sedaj nahaja na Gorenjskem. Za časa svojega bivanja v Sloveniji je maršal Tito že dvakrat obiskal Bled, kjer je prebivalstvo takoj

viji, enako Vrtojba, Šent Peter, Svetogorska postaja in Solkan (po ameriškem spreminjalnem predlogu pa bi tudi Šent Peter s postajo vred pripadal Italiji). V nadaljnjem bi meja po ameriškem predlogu 2200 m južozapadno od Solkana prekoračila Sočo in dosegla Sabotin, tako da bi Pod-sabotin ostal Jugoslaviji. Od tam bi krenila proti zapadu, 500 m nad Števerjanom pod Spodnjim Cerovim, Vipolžami in Medano, ki bi pripadle Italiji. Od tam bi zavila spet proti severozapadu, tako da bi pripadla cesta Kožbana Jugoslaviji. Tudi Fojana bi bila na jugoslovanski strani. Šla bi med dolinama Kožbane in Krnice. Vrhovlje bi bilo na italijanski strani. Pol kilometra od vasi bi krenila severno do Miščka in nato po meji bivše goriške in videmske pokrajine z okretom preko Kolovrata, nad Livkom preko Mrzlega vrha, Mije in Gobidišča, med Sedlom in Platišči mimo Jaloveca na kaninski greben, od tam preko Predelskega preloza, Mangarta na Ponca in po njih po dosedanji jugoslovansko-italijanski meji na mejo z Avstrijo na Peči.

Meja tržaškega mednarodnega ozemlja pa bi potekala tako: od ustja reke Mirne, pod Novigradom, po teku reke navzgor mimo Sv. Dioniza. Od kolena Mirne bi se črta odcepila od reke, se usmerila preko vrha Vrbanovce naravnost proti severozhodu mimo Groznjana in Martinčičev, tako da bi obe vasi pripadli tržaškemu mednarodnemu ozemlju, zapadno mimo Šterne in vzhodno mimo Kučjibrega preko Dragonce vzhodno od Trusk, Lope in Dvorov, zapadno od Rožarja Gabrovice, vzhodno od Ospa na vrh Socerba po robah nad Dolino in Boljuncem. Presekala bi dolino Glinščice (Rosandra), se povzpela na vrh med Gročano in Vrhopolje, obšla vas Gročano po grebenu Kokoši, presekala onkraj Lipice državno cesto proti Lokvi in se zaokrenila proti severozapadu nekako sredi med Orlekom in Sežano, se povzpela preko Medvedjaka, oddelila Vrhovlje in Voglje tržaškemu mednarodnemu ozemlju, potekla preko vrhov Volnika in Sv. Lenarta, tako da bi Koludrovica, Salež in Samatorica pripadla tržaškemu mednarodnemu ozemlju, obšla Mavhinje in Cerovlje ter dospela preko Grmade do točke zapadno od Brestovice, odkoder bi se okrenila proti jugozapadu, tako da bi tik pred križiščem državnih cest proti Gorici in Trziču, nekako dva km zapadno od Devina v tržaškem zalivu dosegla Jadransko morje.

albansko ljudstvo — možje, žene in mladina — zahtevajo albanske vlade, naj se Albanija kot zavezniška država v borbi proti fašističnim zavojalcem pokliče na mirovno konferenco v Parizu. Grška manjšina v Albaniji, ki uživa vse nacionalne in politične pravice, pa je poslala albanski vladi naslednjo izjavo: »Skupno z albanskim ljudstvom smo prelivali kri tekom osvobodilne vojne proti okupatorju in po pravici zahtevamo, da bo Albanija sodelovala pri delu mirovne konference v Parizu.«

zvedelo za njegov prihod in ga navdušeno pozdravljalo. Maršal se je prijateljsko razgovarjal s prebivalstvom in letoviščarji in se zanimal za krajevne prilike. Prav tako je sam veslal s čolnom po Blejskem jezeru.

G. Fiorello La Guardia o Jugoslaviji

Tekom svojega potovanja po Evropi v zvezi z organizacijo Unre je g. Fiorello La Guardia posevil tudi Jugoslavijo, kjer je bil gost maršala Tita. O svojem obisku v Jugoslaviji se je generalni direktor Unre La Guardia izrazil med drugim takole: »Veseli me, ker lahko rečem, da sem našel mnogo boljši položaj, kakor sem ga pričakoval. Kljub številnim težavam in nadlogam sta prizadevanje kmetov in njihov uspeh napravila name izreden vtis.«

Predvsem čestitam jugoslovanski vladi k njeni sposobnosti, da vzdržuje umerjene cene, preprečuje inflacijo in onemogoča črno

borzo. V tej državi črne borze skoraj ni. To je več, kakor nam je bilo mogoče napraviti v Ameriki — to je velik uspeh jugoslovanske vlade.

Tatvine pošiljk Unre so se dogajale v tržaškem pristanišču in na poti iz pristanišča proti Morganovi črti. Takoj ko smo zvedeli za to, smo podvzeli vse potrebno, da se tatvine preprečijo. Na žalost moram izjaviti, da se požaj doslej ni zboljšal. Upam, da ne bodo poveljniki britanske in ameriške vojske v Trstu izjavili, da niso kos položaju, saj bi 20 newyorških policistov spravilo stvar zelo hitro in dobro v red...«

Štandrež pri Gorici

Tisočglava množica Sovodeni in Štandreža je spregovorila: Samo ena želja nas preveva, samo eno željo imamo, za katero živimo in če potrebuje stopimo v boj: Hočemo Jugoslavijo!

Množična zborovanja na Goriškem

Po velikih množičnih zborovanjih, ki so se vršila pretekli teden v Renčah, Števerjanu, Kanalu in drugod, so v nedeljo in naslednje dni zborovali v Komnu, Sovodnjah, Štandrežu, Gorici, Vederjanu, Vipolžah in Dobrovem.

V Komnu, popolnoma porušeni vasi na Krasu, se je vršilo v nedeljo 28. julija veliko zborovanje primorskih partizanov. Z godbo in zastavami so prihajale skupine na lep senčnat gozd pred vhomom v Komen, kjer je tov. Duje, član okrožnega odbora SIAU spregovoril tisočglavi množici in prišlo je do navdušenih manifestacij in za svobodo in priključitev nedeljene Primorske k Jugoslaviji. Ob velikem navdušenju vseh navzočih je bila ustanovljena okrajna delovna brigada. Za komandanta brigade je bil izvoljen tov. Buda Franc iz Tomačevca, za njegovega namestnika tov. Jazbec Jože iz Tupelč, za komisarja brigade tov. Piščane Vilko, za namestnika komisarja pa tov. Šuc Alojz iz Pliskovice.

Po pozdravu tov. Svobode, članice okrožnega odbora ZPP za Goriško in po prečitanih resolucij po tajnici okrajnega odbora SIAU za Komen se je razvila veličastna povorka, ki je med petjem in vzklikanjem obšla vse vaške ulice. Popoldne se je vršila kulturna prireditev.

Sovodnje in Štandrež, ki bi po Bidaultovem predlogu pripadali zatirarki Italiji, sta v nedeljo na velikih zborovanjih glasno in enodušno izrazili svoje želje, da hočejo k skupni materi Jugoslaviji. Obe vasi sta bili odeti v jugoslovanske zastave in v zelenju kot še nikoli. Transparenti so nosili borbene napise.

V Sovodnjah je spregovoril več tisoč glavi množici tov. dr. Šlibar ter več drugih ljudskih govornikov. Med petjem in vzklikanjem se je razvila mogočna povorka, ki je obiskala sosednje vas Štandrež, kjer je na obsežnem trgu že čakala nepregledna množica ljudstva. Nastopilo je več govornikov, med temi tov. Dorko, Duje in Mino Uršič. Vsi so obsojali Bidaultove krivične predloge o razmejitvi med Jugoslavijo in

Italijo, nakar je ljudstvo vzklikalo: »Samo v Jugoslaviji je naša rešitev!« »Nikdar več pod Italijo!« Med petjem partizanskih pesmi in navdušenim vzklikanjem se je ogromna množica le počasi razhajala.

Drugi dan, v ponedeljek, se je desetitisočglava množica slov., italijanskega in furlanskega ljudstva zbrala na goriškem Travniku, da glasno demonstira proti krivičnim predlogom pariške konference. Zborovanje se je vršilo v najlepšem redu. Množico sta nagoovorila Duje in tov. Gasparini. Oba sta prikazala voljo in težnje slovenskega in italijanskega ljudstva po svobodi in priključitvi k FLRJ, za kar so zborovalci med glasnim vzklikanjem, kot »Jugoslavija, Jugoslavija!« »Nikoli več ne bo Italija gospodarila slovenskim vasem! — Kdor hoče mir, naj da Gorico Jugoslaviji!« — krenili med petjem in sviranjem godbe po glavnih goriških ulicah ter se nato disciplinirani razšli.

Mogočne so bile manifestacije za priključitev k novi Jugoslaviji v Brdih. V Vedrijanu, Vipolžah in Dobrovem so odposlanci, ki so se vrnili iz Ljubljane nagoovorili zbrane množice. Ljudstvo Brd je kot en mož vzklikalo: »Hočemo Jugoslavijo — nikoli več pod Italijo!« Iz mogočnih zborovanj so bile odposlane borbene resolucije.

Vsa Goriška ima uprte oči v Pariz. Našim delegatom je goriško ljudstvo naročilo: »Najodločnejše bomo odklonili vsiljene sklepe in izjavljamo, da jih ne sprejmemo in da brez našega privoljenja jih nihče ne bo sprejel.«

Politika ZVU in slovensko šolstvo

V goriškem okrožju je bilo zadnje čase odpuščenih iz službe od šolskega oddelka ZVU nič manj kot 35 učiteljev. Poleg teh jih je bilo samo v mirenskem okraju odpuščenih že junija meseca 12. Iz Brd pa te dni še dve naši učiteljski moči. S tem pa preganjanje naših ljudskih učiteljev še ni končano, ker vse kaže, da bodo sledile prav kmalu tudi nadaljne odpustitve.

Kakšno šolsko politiko zasleduje ZVU s tem postopkom proti našemu učiteljstvu, nam še ni popolnoma jasno. In zakaj so začeli masovno metati iz službe naše učitelje, tega ti »demokratične« gospodje pri šolskem oddelku ZVU (à la Baraga in ostali) nečesto povedati. Nekaterim odpuščenim učiteljem, ki so vprašali za razlog odpustitve, je bilo rečeno, da naj si izprašajo vest, pa bodo že vedeli zakaj jih mečejo na cesto. In ti ljudje so si izprašali vest kot jim je bilo rečeno od nekega višjega šolskega funkcionarja v Gorici, ki pravi da je Slovenec in da ima vedno pred očmi samo in edino interes slovenske šole, in so našli na svojih vestih črn madež in smrtni greh: da so delali vedno in samo z ljudstvom, za ljudstvo in za njegovo ljudsko slovensko šolo. In to je danes hujše od smrtnega greha, ker za resnični smrtni greh, kot je izdaja svojega naroda in sodelovanje s fašističnimi zločinci, dobiš danes pri nas v con A blagoslov in bogato nagrado v obliki važnega službenega položaja. Za delo z ljudstvom, za požrtvovalno in vrhu tega prekleto slabo plačano delo slovenski ljudski šoli pa dobiš na koncu šolskega leta, ko si svoj posel pošteno odpravil, breo. In to naj bo do devetih nebes hvaljena, prav po ameriško reklamirana, demokracija!

Ljudski učitelj.

Kaj vse se godi v Gorici in njeni okolici

Pri demonstracijah pride večkrat do večjih ali manjših incidentov. O tem se piše, se govori in tudi sama bolnica ima mnogo krat opravila. Ne moremo naštevati vseh posameznih slučajev, ker bi nam vzelo preveč prostora. Naše ljudstvo je o vseh dogodkih že več ali manj podučeno. Italijanski nestrpnosti, da ne rečemo banditi in gangsterji, še vedno skušajo s peklenskimi stroji ustrahovati naše ljudstvo. Tako so nameravali pogrnati v zrak Ljudski dom, pa se je to pravočasno preprečilo. Sedaj nam izkazuje svojo ljubezen s tem, da polivajo z bencinom in zažigajo naše napisne deske, mažejo in uničujejo napise slovenskih trgovin. Nobeden jih ne vidi, nobeden jih ne ustavlja. V ameriških »jeepeh« vidimo italijanske mladence, ki krožijo po mestu in se zastoj vprašamo kaj delajo ti gospodiči v teh avtomobilih. Ni dolgo tega kar so tudi italijanski reakcionarni novinarji izrazili, da bi radi na policijske »jeepe« in da bi si v varstvu policije ogledali to in ono.

V nedeljo, 28. p. m. okrog 4. ure zjutraj so SAM-ovci (SAM — squadre d'azione Mussolini) pred poslopjem CLN-a napadli tovariša Semoliča Miroslava, ki je mirno odhajal proti postaji. Kakih 10 šovinističnih študentov te stranke je stalo v zasedi na obeh straneh ulice. Ko je zapazil tov. Semolič da mu preti napad je postal previden ter se mu je posrečilo, da se je rešil nasilnikov. Slišal je še kako so kleli med seboj ter se pripravili, kako, da jim je mogel uiti iz rok ta prokleti »sciaivo«. Dogodku je prisostvovala ali vsaj videti bi morala vse to policija, saj varuje CLN.

Ob priliki demonstracij je na trgu sv. Antona policist v civilni obleki potegnil pištolo, toda množica ga je obvladala in ga izročila policiji. Podoben slučaj se je zgodil v bližini Ljudskega doma; tudi v tem slučaju je igrala pištola svojo vlogo, zato so mu jo odvzeli in ga še pošteno naklestili.

Kako zavezniška policija vrši preiskave bo tudi že mnogim znano. Seveda so vedno antifašisti, ki so teh obiskov deležni. V zadnjem času so zavezniški veja-

ki po noči in ob belem dnevu strgali naše zastave in jih odnesli. Tako nam poročajo iz Bukovce in iz Standreža. Zastopnik našega lista je interveniral pri komandi 88. divizije in upamo,

da bodo visoke vojaške oblasti kaj ukrenile. Kakor je vsem narodom narodna zastava sveta in vredna vsega spoštovanja, tako je tudi nam težko pri srečju, da moramo o tem govoriti in pisati

Počitniška kolonija na Livku

Dne 27. julija je P. D. poročal o otroški počitniški koloniji v Livku. Dne 30. julija pa je na novinarski konferenci v Gorici g. guverner major Long omenil, da je neki list in za tisti radio Beograd prikazal v slabi luči ravnanje okrajnega oficirja ZVU za Kobariško, g. kapetana Painterja, ki je s posebnim pismom z dne 22. julija zaukazal takojšen razpust počitniške kolonije.

Resnici na ljubo ugotavljamo, da se v Livku za poslopje, v katerem se nahaja kolonija, do tedaj ni nihče brigal, razen samih vaščanov, ki so na lastno pobudo in na lastne stroške šolsko poslopje popravili in je uredili za sprejem 50 otrok. ZVU pa se je poslužila kot prve pretveze, da je šolsko poslopje občinska last in da z njim lahko razpolaga samo ZVU.

Med tem časom so vaščani ostro protestirali in kolonija je bila zdravniško pregledana, da bi se izpodbila tudi druga pretveza g. kap. Painterja, da so higienske razmere v koloniji neprimerne in da so ga zato privedle do omejenega ukrepa. Prišla je zdravniška komisija v spremstvu samega g. kap. Painterja ter ugotovila, da je stanje pohvale vredno. S tem tudi trditve, ki jo je g. guverner za Goriško, major Long, iznesel na tiskovni konferenci, da

so bile namreč krive učinkite kolonije slabe higienske razmere, ne drži. Dejstvo je, da kolonija razpolaga z dobro opremljeno ambulanto, s tekočo vodo; v bližini ima na razpolago dovoljno količino sveže hrane, mleka, masla, jajc in vsega, kar je potrebno takim ustanovi, ter ima dvakrat tedensko zdravniški pregled.

Kolonija je začela poslovati 17. julija in vsled splošne stavke in neurejenih prometnih razmer nisov prispelle naročene postelje kot je bilo predvideno po načrtu do 10. julija. Torej tudi argument, da so se otroci trenutno znašli na slamnicah brez postelj, ne upravičuje ostrega ukrepa, s katerim se je hotelo kolonijo razgnati.

Kritika našega tiska o postopku g. kap. Painterja je bila upravičena in ko se je on sam na licu mesta prepričal o dejanskem stanju v koloniji se je tudi pohvalno izrazil o razmerah ter privolil nadaljni obstoj kolonije. Ne moremo mimo tega, da ne omenimo, kar je sam g. kap. Painter dal razumeti, da je nasedel zlonamernemu pismu nekega vaščana, ki je prikazal razmere kolonije je slabi in neresnični luči. Med drugim je ob tej priliki dejal, da bo v bodoče strogo postopal z avtorji takih pism.

GLAS IZ MESTA IN Z DEŽELE

Gorica

Pred vojaškim sodiščem

30. julija je Višje zavezniško vojaško sodišče sodilo v Gorici vrsti antifašistov, ki jih je civilna policija aretirala ob priliki demonstracije proti fašističnim in CLN-ovskim zločinom v Trstu in Gorici, demonstracija ki se je vršila 12. julija popoldne po goriških ulicah.

Sodišče je obsodilo na 1 leto in 1 mesec zapora Avgusta Blažiča iz Brd in Stefana Bizjaka iz Šempetra, od katerih je prvi obtožen, da je med demonstracijo

iztrgal iz rok nekemu civilnemu policistu leseni kij in ga z istim močno udaril po glavi, drugi pa da je istega policista udaril po vratu z lesenim predmetom.

Na nadaljnih 10 dni zapora je bil obsojen Karol Milost iz Gorice, ker je civilna policija našla pri njem ob priliki demonstracije 12. julija dva letaka oz. biltena o poteku stavke (bilten št. 13 in 14). Na 3 mesece zapora poleg kazni, ki jo je že doslej prejel, je bil obsojen Ivan Koglot iz Vrtojbe, obtožen, da je prenašal stavkovne letake. Pod obtožbo, da je nameraval širiti

med ljudstvom letake o poteku stavke je bil obsojen na 6 mesecev zapora Avgust Širok iz Gorice, ker je civilna policija našla pri njem nekaj izvodov letakov te vrste. Ivan Žorž iz Bilj, aretiran tudi 12. julija je prejel 12 dni pogojno; Pavla Dornik aretiran ob isti priliki, 30 dni pogojno.

Solkan

Plemeniti darovalci

Ob priliki pogreba tov. Gašperčiča Žozeta so pogrebci v Solkanu zbrali med seboj 1300 lir za otroške počitniške kolonije. Najlepša hvala vsem plemenitim darovalcem.

Za vzgled in posnemanje!

Kromberg

Nerazumljivo postopanje z mladinci

Iz hriba sv. Gabrijela nad vasjo Kromberg se je odražal tja do Gorice in še dalje iz kamenja izdelan velik napis »Hočemo FLRJ«. Z njim je prebivalstvo Kromberga že medzavezniški razmejitveni komisiji izrazilo, kam narodnostno pripada in kam sploh spada Gorica. Ta preprosti izraz najnaravnejših teženj ljudstva pa je bil ameriškim vojakom na poti in so ga zato kar čez noč spremenili v »Hočemo Moore« (t. j. ime kakšnega vojaškega poveljnika). Ljudstvo je bilo zaradi tega neprijetno iznenadeno. Ta napis se je zopet čez noč spremenil v »Hočemo itd.«, nakar naslednjo noč še enkrat v »Hočemo itd.«

Lepega jutra pa so izginile črke in napis, vse kamenje je bilo razbrskano. Ker ni bilo več mesta za prejšnji napis »Hočemo FLRJ«, ga ni bilo več tudi za drugi, ljudstvu tuji napis. Amerikanski vojaki so vsled tega uprizorili lov na kromberško mladino. Mladince so iskali po hišah, 11 so jih polovili po vasi, enega - Stanka Pavlin - so vzeli celo s postelje, vseh skupaj - 16 oseb - so odpeljali na hrib sv. Gabrijela in jih celo noč pridržali na prisilnem delu pri znananju kamenja in sestavljanju napisa »Hočemo Moore«. Neko tovarišico, ki je protestirala proti takemu ravnanju, je amerikanski vojak zgrabil in ji grozil. Mladince so pridržali na delu do 5. ure zjutraj. Nove črke so kljub temu izšle precej popačene.

Vprašamo se, kakšno pravico imajo zavezniški vojaki loviti

mladince po vasi, jih odvažati na prisilno delo, jih na mučnem delu zadržati celo noč, do 5. ure zjutraj in do popolne izčrpanosti.

Kozana v Brdih

Ponesrečil se je bivši partizanski borec

V četrtek, 25. t. m. smo spremili k večnemu počitku od električnega toka ubitega tov. Reja Franca iz naše vasi. Pokojnik je imel lep pogreb, katerega se je udeležilo ljudstvo od blizu in daleč. Častno so bili zastopani bivši partizani ter fantje in dekleta. V žalnem sprevodu je bilo obilo vencev, biljanska godba pa je igrala žalostinke. V potrditev nezlomljive volje dragega pokojnika je briško ljudstvo ob odprtem grobu skupno z godbo zapelo himno »Hej Slovani«.

Pokojni tovariš je bil star šele 33 let. Bil je med prvimi borci, ki so se odločili, da so stopili v vrste osvobodilne fronte ter tako doprinesli svoj delež za našo osvoboditev. Izmed prve skupine fantov naše vasi je ostal sam živ. Najprvo je bil v prvem Soškem odred, vedno preganjan po fašistih. Pozneje je ta odred šel čez Sočo na Vipavsko in Notranjsko. Leta 1944. se je tov. Reja vrnil v Brda kjer je živel do te nenaadne smrti. Po njegovi vrnitvi je služil pri štabu BBO kot električist in pri napeljavi telefonskega voda. Pokojnik je bil mirnega značaja, nadarjen ter podjeten. Ker je bil dobrega srca in zelo ustrezljiv ga je ljudstvo rado imelo in mu je izkazalo polnoštevilno zadnjo čast.

Vse ljudstvo Kozane Ti želi, dragi France, miren počitek na domači zemlji, katero si srčno ljubil in za katero si toliko doprinesel.

Prvačina

Plavalne tekme

Odsek za fizkulturo za okraj Miren obvešča, da se bo plavalna tekma in javni ples, ki se je imel vršiti v nedeljo 28. julija, vršil v nedeljo 4. avgusta. V slučaju kake spremembe bomo še poročali.

Kanal

Takih ljudi nam manjka

Še se dobijo ljudje, ki razumejo, da je potrebno tudi danes pomagati, kakor smo si pomagali v času osvobodilne borbe.

Tak svetel primer nesebične pomoči je pokazal tov. Kumar Ivan iz Deskel, ki je znan že izza NOV, ko je velikodušno pomagal našim organizacijam in revnim družinam, da so se preživele skozi najbolj kritične čase, ki smo jih imeli. Nič čudnega, če je ljudstvo takega tovariša vzljubilo in ga izvolilo za ljudskega odposlanca vasi ter za člana Okrajnega odbora SIAU za Kanalsko.

Ko je zvedel, da se nahaja Okrajni odbor sindikatov v težki finančni stiski je takoj priskočil velikodušno na pomoč ter prstovoljno nakazal tajniku okrajnega sindikata akontacijo 6500 lir.

Okrajni odbor sindikatov za Kanalsko se zglednemu tovarišu najlepše zahvaljuje.

Avče pri Kanalu

Poklonitev zastave našim borcem

V nedeljo 21. t. m. se je zavredna mladina iz Ročinja podala v vas Avče, v cono B, kjer je podarila našim borcem JA KNO-J-u jugoslovansko zastavo. Ker je bilo vreme deževno se je prireditev vršila v nabit polni dvorani. Mladinka iz Ročinja je v zelo krasni in pomenljivi deklaraciji podarila zastavo našim borcem z željo, da bodo z isto zastavo kmalu vkorakali za vedno v njihovo vas Ročinj ki še danes ni deležna svobode — ko se nahaja pod Zavezniško vojaško upravo. Borec, ki je sprejel zastavo, je mladinki odgovoril, da se bo kmalu njena želja izpolnila. Povdaril je, da so prav oni Titovi vojaki temu porok. Jugoslovanska vojska bo napravila svojo častno dolžnost, vsak čas ko bo domovina to zahtevala.

Ročinjski pevski mešani zbor je nastopil z nekaj prav dobro uspelimi točkami. Na zahtevo ljudstva so morali pesmi ponoviti.

Prireditev se je končala v zelo pristrnem prijateljskem ozračju med mladino in vojsko.

Bovec

Šolska prireditev

Ob zaključku šolskega leta so šolski otroci iz Boveca pod vodstvom tov. učitelja nastopili s kulturno prireditvijo. Uprizorili so lep otroški program z raznimi pesmicami, deklaracijami in otroškim plesom katerega so morali na zahtevo občinstva ponoviti.

Ljubljana manifestira...

Svobodo Trstu, pravico Trstu! Tako se glas napis, ki še danes žari v noč z ljubljanskega gradu. Ljubljana manifestira za priključitev Trsta in celotne Julijske krajine k FLR Jugoslaviji.

Dne 25. prejšnjega meseca je sprejela delegacija na poti v Pariz tako pristrčno in obenem tako veličastno kakor samo še svoje osvoboditelje lanskega leta. Iskreno sočustvovanje s svojimi brati, ki so bili toliko let ločeni in izpostavljeni najhujšim preganjanjem ter morajo to gorje še danes prenašati, ogorčenje nad krivičnim ravnanjem, ki ga izvajajo naši zavezniški iz narodno osvobodilne borbe, oster protest zaradi predložene meje, s katero hočejo ponovno zarezati v naše narodno telo, vse to je spravilo Ljubljano, našo prestolico, takorekoč iz ravnotežja. Množice ljudstva so dobesedno preplavile ulice že nekaj ur pred prihodom delegacije.

Kdorkoli je poznal miren potek življenja v Ljubljani tudi v bolj vznurjenih trenutkih, se je začudil, moral se je začuditi.

»Kaj pa mislite! Danes gre vendar za naše Primorje in naš Trst!« mi je bilo v odgovor.

Najskromnejša hišica na periferiji je bila okrašena z zastava-

mi in zastavicami, zelenjem, napisi, ki terjajo pravice, zahtevajo, kar je našega... V središču mesta se je zdelo, da se dogaja nekaj velikega, nekaj odločilnega. Ves promet je obmolnil... dolga kolona tramvajskih sprevodnikov koraka mimo mene v svojih uniformah, poje, vzklika Trstu, Gorici, Kardelju, Titu, Stalinu... morja zastav... sindikati, mladina iz vseh mestnih predelov, predmestij; delavci, delavke, uradniki, znanstveniki, umetniki, visoki uradniki, študentje, obrtniki... vse je bilo na ulicah. Na desetisoče se je prelivalo po lepih ulicah, v sprevodih je na tisoče zastav plapolalo v lahmem vetru, na desetisoče zastav in zastavic pa je pozdravljalo manifestante raz streh in oken visokih palač; na vseh obcestnih drogovi in na prekocestnih žicah so visele. Preko pročelij najvišjih zgradb so ogromni transparenti opominjali na naše pravice; na vseh štirih stenah nebotičnika so bili ogromni zemljevidi Julijske krajine, ki so predstavljali krivično zarisano črto, povsod smo to videli tudi v manjšem merilu; knjigarne so razstavljale mape in vso razpoložljivo literaturo o naših krajih in problemih. Koliko transparentov v sprevodih:

zahtevamo priborjenih pravic... svobodo Trstu, Gorici, Primorski, to je naše, ker je bilo vedno naše!...

Ljubljana, naša prestolnica, ni bila še nikdar taka; ni bila ker ni mogla biti, čeprav so naši kriki prejšnjih dveh in pol desetletij tudi prihajali do nje.

Toda stara Jugoslavija se za nas ni brigala. Nova Jugoslavija se za nas borila, mi za njo. Ona se tudi zdaj bori za nas, ki smo bili že od davna njeni.

Vsak strel, vsaka bomba, peklenjski stroj in naša borbena pesem odjekne v srcih ljudstva v državi, ki je ljudska.

Zato je ljudstvo poslalo tisoče resolucij in zahtev tov. Kardelju iz vseh krajev, ga na ulicah rotilo, naj zahteva vse naše, izražalo zaupanje, vzklikalo Primorski, Trstu, primorskim borcem, Gorici.

Preko petindvajset let našega trpljenja... kriki onemoglega — rihče jih ni slišal. Danes nismo sami... borba za nas še trajala... a z nami je Ljubljana, Slovenija, vsi narodi, cela država... v krvi in tudi z našo krvjo zgrajena.

Kmalu bo poplačana krivica stoletij, kmalu bomo uživali svobodo z brati, s katerimi smo si jo sami priborili.

Ljubljana in cela država je po-

novno izpričala, da med brati ni bilo nikdar meja in jih tudi nikdar ne bo. Kdor tega niti po zad-

nji borbi ni spoznal, je slep in se mu bo še otepalo. Zgodovina ne laže.

Tovarišu Kardelju in našim delegatom pri odhodu v Pariz!

Čakali smo ta dan nad dvajset let:

Vi danes nosite besedo našo v svet,

besedo množic s celega Balkana.

Beseda z morjem bila je krvi kovana,

beseda ta, beseda vseh ljudi

sveta, ki za svobodo misel jim hiti.

Svobodo ljudstvom vsem in tudi nam!

Svoboda je beseda, na pot izročamo jo Vam.

Takrat, ko vsemu svetu grozila je poguba,

slovesna dana je bila obljuba

nam borcem z vseh front in vseh gora:

»Vi kujete svobodo narodom sveta.

Zato, ker ste se uprli strašni sili,

usodo sami boste si volili.

Ne bo nasilje rezalo Vam mej!

Na juriš! Skozi smrt naprej!«

A danes hočejo tajiti nam pravico,

prastaro pravdo: Brda, Trst, Gorica.

Milijoni mrtvih iz grobov strmijo,

milijoni mrtvih jim v obraz kričijo:

»Če vzamete nam to, za kar smo se borili,

svobodi boste vrv okrog vratu ovili.

Povejte jim, tovariši, v Parizu,

da ura je dvanajsta blizu, blizu!«

Dr. Magajna Bogomir

To pesem je avtor, naš rojak in priznani književnik, poslal tov. Kardelju kot spomenico, ki naj jo ponese v Pariz. V njej je izrazil dolgoletno hrepenenje in težnjo ter našo zahtevo za priključitev k FLR Jugoslaviji.

Čisti izkupiček, ki znaša lir 3.470 čaka na učiteljsko konferenco na kateri bodo vsi učitelji skupno odločili kam se da, ta denar.

Zelo smo bili veseli, da sta se prireditve udeležila tudi g. novo-

mašnik in kaplan, na žalost pa smo pogrešali našega g. dekana. Prihodnje nedeljo bodo naši šolarčki z isto predstavo gostovali v Čezsoči pri otrocih iz Tržiča, ki se nahajajo tam v počitniški koloniji.

ALI VESTE DA JE...

V zadnji številki našega lista smo prikazali kaj hočejo, kaj so in kaj delajo ljudje okoli »Slovenskega Primorca«. Gospodje so ostali nemi in do danes se še niso izjasnili, kako si zamišljajo bodoče ureditev Primorske. Ljudstvo je na eni strani, oni so na drugi strani. Vemo le to, da so strupeni nasprotniki Jugoslovanske republike in vseljidskega gibanja Primorskih Slovencev, ki so se s svojim junaštvom sami osvobodili in še danes odiočno zahtevajo priključitev k svoji pravi domovini Jugoslaviji. Vemo pa tudi to, da ta gospoda okoli »Slov. Primorca« do danes še ničesar ni storila, da bi se izpolnile nacionalne težnje Slovencev na Primorskem. Nasprotno smo ugotovili, da zabadajo nož v hrbet na vsakem koraku. Nismo jih še videli na nobeni narodni in ljudski manifestaciji za Jugoslavijo neglede na to, da se bije bitka za našo staro pravdo, ker nas gotovi krogi mislijo deliti in rezati ter spraviti v ponovno suženjstvo pod staro Italijo. Ne! Mi te gospode in te lažne politike vidimo le tam, kjer lahko škodujejo narodni enotnosti, vidimo jih le tam, ko pisarijo in ščuvajo proti ljudski volji, vidimo jih le tam, kjer vsiljujejo našo sveto primorsko zemljo tujcu ter se nekako pravdajo, da je to edina pravilna rešitev tega popolnoma slovenskega ozemlja. Kako naj to kvalificiramo? Človek z zdravim razumom bo to ocenil kot naravno izdajstvo.

V svoji zadnji številki so postali odkriti Goebbelsovi agenti in pravi propagandisti rasizma in šovinizma. Poglejte kaj pišejo: »Na Poljskem vladajo komunisti s pomočjo Židov in narodnih od-

padnikov«. Torej vsi tisti, ki so se borili proti okupatorju so narodni odpadniki. Ali ni tako pisal Goebbel in njegovi najemniki »Goriški list« in danes »Slovenski Primorec«? Oni odkrito širijo rasno mržnjo pa tudi versko. Vse to pišejo v imenu demokracije, kot je to delal Hitler v imenu nacional-socializma, Musolinija pa v imenu fašizma. Tako so delali tudi Rupnikovi domobranci, ki so bili plačani agenti nacifašizma. »Slovenski Primorec« pa še danes po tako hudu vojni, po toliki prelitih krvi obtožuje, da je vsega kriv boljševizem, da so krivi Židje. To rasistično pisanje pa naj bi prestrašilo naše ljudstvo v usodnem trenutku, da bi popustilo v svojih nacionalnih pravicah in da bi se poklonili tujcu kot sužnji na svoji zemlji, kot so to navajeni delati oni. Saj vemo, da za njimi stoje begunci, ki so zbežali pred roko pravice iz domače grude, so tisti, ki so odkrito, z orožjem v rokah, sodelovali z okupatorjem, so tisti ki se jih spominjamo iz policijskih uradov SS in SD ter iz raznih uredništev »Goriškega lista«, »Tolminskega glasa«, »Vipavca«. Jedro teh sestavljajo begunci in nekateri domačini, ki so se vrnili iz zavezniških taborišč iz Italije. Zato ni slučajno, da ta družba okoli »Slovenskega Primorca« zastopa stališče neke vrste internacionalizacije ter spojitve Gorice s tržaškim področjem. To je tipična linija, ki jo zastopa vsa mednarodna reakcija.

Ljudstvo je sprevidelo in dobro ocenilo pisanje »katoliškega« lista in tudi na svojo pest začelo obračunavati ter sežigati list, kot se je pritožil sam »Slovenski Primorec«.

Kakšne reči so to?

Pripetilo se je letos, 13. julija v Rimini (Italija)... Kolon Bruno Rinaldi je zasačil dva nemška vojna ujetnika, ki sta kradla sadje na njegovem polju. Misli je, da se ju bo dalo zlepa spraviti proč, a Nemea sta ga začela kamenjati. Rinaldi je moral steči domov, kjer je pograbil palico in je poklical s seboj tudi svojega brata. A nemška ujetnika sta začela metati kamenje tudi v oba brata. Kljub temu sta brata Rinaldi skušala pregnati poljska tatova. Toda nemška tatova, sta priklicala dva Poljaka, ki sta v koncentracijskem taborišču in sta jima — seveda po svoje — natvezala ves potek dogodkov (kradenje sadja). Poljaka sta z orožjem prisilila oba brata, da sta jima morala slediti v notranjost taborišča, kjer sta ju izročila nekemu nemškemu oficirju SS-a, ki je dopustil, da je prišlo tako daleč, da so nemški vojni ujetniki skočili na oba Italijana ter ju začeli bititi s pestmi in brcati. In kot da to ni bilo dovolj, so ju še ostrigili do gola, pa četudi so jima pri tem strgali lasce. Na koncu so ju še prisilili, da sta morala teči okrog taborišča pri splošnem zasmehovanju vseh nemških ujetnikov. Šele potem ko je posegel vmes neki angleški častnik je prenehal ta žalostni prizor. (Iz dnevnika »Tempo« — milanska izdaja).

Rok za vlaganje prošenj za sprejem v Dijaški dom v Gorici je določen do 15. avgusta tega leta.

dijakinje srednjih in njim sorodnih šol, ki želijo biti na stanovanju in hrani v Dijaškem domu tudi prihodnje šolsko leto, naj takoj vložijo prošnje za sprejem v zavod. Prošnje je treba poslati na sledeči naslov: Dijaška matica za Goriško, Ljudski dom I-3, Gorica.

V prošnji naj prosilci navedejo ime in priimek, datum in kraj rojstva, očetovo ime, točen naslov stalnega bivališča ter šolo in razred, ki ju bodo obiskovali. Opozorjamo že sedaj vse prizadete, da se bo sprejelo brezplačno v zavod samo one dijake, ki so res brez vsakih sredstev in ki to zaslužijo po svojih učnih uspehih v preteklem šolskem letu. Ostali pa bodo plačevali celoletno, tričetrtinsko, polovično ali četrtinsko vzdrževalnino. Imovinsko stanje vsakega prosilca se bo ugotovilo naknadno potom Narodno osvobodilnih odborov in tudi potom ugotovitve na licu mesta od zastopnikov Dijaške matice.

Rok za vlaganje prošenj za sprejem v Dijaški dom v Gorici je določen do 15. avgusta tega leta.

Zveza društev za telesno vzgojo za Primorje in Trst

sporoča vsem svojim društvom, odsekom in članom in vsem, ki se zanimajo za razvoj telesne vzgoje, da je njeno službeno glasilo priloga Vestnika slovenske prosvetne zveze »Telesna vzgoja«, katere 1. številka je izšla 16. 7. 1946. Poleg drugega gradiva je vzel v tej številki tudi razpis »Vseljudskega peterboja«. V italijanskem jeziku se bodo službena

sporočila priobčevala v tedniku »Il Progresso«, ki je že do sedaj kazal veliko razumevanje za naše delo na polju telesne vzgoje.

PEVSKIM ZBOROM!

V zalogi imamo: »Naši zbori«, zbirka pesmi za ženski, mladinski in mešani zbor, cena 80 lir; D. Švara: »Venec partizanskih pesmi« za mladinski ali ženski zbor, cena 55 lir; glaske: E. Adamič: »Završki fantje« za moški zbor; St. Premrl: »Slovenska pesem« za mešani zbor in A. Hajdrih: »Prvomajska« za mešani zbor; »Drug Tito« in »Pjesma o pesti« za mešani zbor, besedilo VI. Nazorja, harmoniziral R. Ivetto; K. Pahor: »Pesem slovenske mladine« za mešani zbor; M. Devčić: »Ognjeni vlak« za mešani zbor. Cena glaskam pri naba vi najmanj 10 izvodov lir 4 razen zadnje, ki stane lir 8. Navedeno toplo priporočamo. Naročite v Ljudskem domu I.

IZLET NA TRIGLAV!

Slov. planinsko društvo v Gorici namerava prirediti v soboto 10. in v nedeljo 11. avgusta t. l. dvodnevni izlet v Triglavsko pogorje in sicer v dveh skupinah. Prva skupina izvežbanih in sposobnih planincev absolvirava vrh Triglava, druga skupina pa le manjše ture v okolici Trente. Za obe skupini je prevoz s kamionom v soboto zgodaj zjutraj iz Gorice do Na Logu, povratek pa v nedeljo zvečer po isti poti do Gorice. Zaradi dovoljenja pri kretanju v obmejnem pasu naj se interesantje takoj brez odlašanja prijavijo v trgovini Ročeh, kjer prejmejo še nadaljna pojasnila.

ZA KMETOVALCE

Prijave pridelka pšenice, ječmena in rži

Okrožno kmetijsko nadzorništvo v Gorici javlja, da se je pričelo s prijavi pridelane pšenice, ječmena in rži v gospodarskem letu 1945-1946.

Pridelovalci omenjenih žit, kateri bivajo v Goriški občini, se morajo predstaviti v teku 10. dni po dokončani mlatvi v občinski statistično gospodarski kmetijski urad v Gorici - Korzo Roosevelt št. 5 - II. nadstr., s sledečimi listinami:

- 1) listki o mlatvi, za slučaj da se je večkrat mlatilo;
- 2) potrdilo o kmetijski prijavi;
- 3) izjava o množini živil, ki bi se morala poprej dvigniti pri občinskemu prehranjevalnemu uradu v Gorici - ulica Crispí št. 2.

Proti kršiteljem obveznosti prijave se bo postopalo v smislu določil splošne odredbe št. 61, čl. 14 Zavezniške vojaške uprave.

Semenska pšenica

Kmetovalci se obveščajo, da vsled višje odredbe ne bo za časa prihodnje setve dovoljen noben neposreden nakup semenske pšenice.

Kmetovalci morajo torej v lastnem interesu pridržati vso, za prihodnjo setev potrebno množino pšenice iz svojega pridelka. Mogoče bo dobiti izvirno kakor tudi izbrano semensko pšenico, pa izključno le v zameno s tisto lastnega pridelka.

Selekcija žita za seme

Kmetijska zadruga v Gorici javlja vsem poljedelcem da od 1. do 31. avgusta t. l. stavi na njihovo razpolago svoj strojni obrat za čiščenje in selekcijo semenskega žita pri skladišču v Krminu proti odškodnini 40 lir za stot.

Priporoča se kmetovalcem uporaba istega tekom navedenega roka, ker pozneje bo Kmetijska zadruga uporabila stroje samo za lasten račun.

Nagrade za oddano žito

Kmetovalci se obveščajo, da je Zavezniška vojaška uprava odredila za vse tiste, ki se niso oddali pšenico v ljudske žitnice, nadaljen in končoveljaven odlog roka do 15. avgusta t. l., da jim tako omogoči dobiti nagrado 300 lir za vsak stot oddanega žita.

Zato se kmetovalci vabijo, da oddajo pšenico v ljudske žitnice tekom določenega roka, da ne izgubijo nagrado.

RAZGLAS

Poveljstvo gozdnega odseka civilne policije Julijske krajine obvešča da, po zakonskih odredbah, mora vsako sekanje gozdov predhodno odobriti Okrožni gozdni urad.

Za jesensko sekanje je določeno, da morajo občine, ustanove in zasebniki vložiti prošnjo na imenovani okrožni gozdni urad najkasneje do 20. avgusta t. l., in sicer zato, da bodo mogli pravčasno odrediti vse potrebne ugotovitve.

OBVESTILO

Na prošnjo mestnega županstva in po posredovanju ZVU je Vojaško poveljstvo dovolilo promet čez južni soški most v obeh smereh, proti vzhodu in proti zahodu, po naslednjih pravilih:

- 1) prehod v vzhodni smeri je dovoljen vsem vozilom, vojaškim in civilnim, ob vsaki uri;
- 2) prehod v smeri proti zahodu je dovoljen vsem vozilom od 1 ponoči do 8. zjutraj. Od 8. zjutraj do 1. ponoči pa je dovoljen samo za motorna vozila;
- 3) prednost ima promet v smeri proti vzhodu.

NOVI VOZNI RED

Avtobusno podjetje Giancesini Erminio opozarja s tem obvestilom, da stopi s 1. avgustom v veljavo sledeči vozni red:

Dnevno: Trst - Gorica - Bovec. Odhod iz Trsta ob 6,30 zjutraj (izpred Kavarnе Dante, Ulica Carducci).

Prihod v Gorico ob 7,30 zjutraj (pred restavracijo pri »Zlatem jelenu«).

Prihod v Bovec ob 9,30 (na Trg). Odhod iz Boveca ob 16 popoldne (iz Trga).

Prihod v Gorico ob 17,50 popoldne (pred restavracijo pri Zlatem jelenu).

Prihod v Trst ob 19 zvečer (pred kavarno Dante, ulica Carducci).

Drobne novice

Italijanska mladinska delegacija, ki je obiskala vsezvezno paradno fizikulturnikov v Moskvi se je izrazila prav laskavo o mogočnem vtisu, ki ga je tam prejela: Občudovali so umetniško kot športno izvedbo te parade ter enotnost mladine vseh narodnosti.

Enako se je izrazila perzijska princesa Pehlevi: Praznik sovjetskih fizikulturnikov je bil vsakakor krasen prizor. Videla sem že mnogo športnih parad, toda nobena se ne more primerjati s paradom, ki sem jo videla na štadijonu »Dinamo«. Pred nami je kotakalo na tisoče mladincev v lepih in živopisanih oblekah. Harmoni-

ja barv je bila užitek za oko. Težko je opisati lepoto in plastičnost fizikulturnih vaj. Posebno nas je navdušil nastop 3000 športnikov, ki so z brezprimerno natančnostjo izvedli proste vaje.

Generalni sekretar organizacije Združenih narodov Frygve Lie je rekel: »Vzhičen sem nad vsem tem, kar sem videl. To je bila sinfonia barv, moči in kombinacij. Nikoli nisem videl kaj podobnega«.

* Republikanska ljudska stranka v Turčiji se ne ustavlja pred nobenim sredstvom, samo, da bi ohranila oblast in da bi zavrla demokratično fronto v Turčiji. Turški tisk ni brez tujega vpliva pričel ogorčeno protisovjetsko kampanjo. Po vsem tem protiljudskem delovanju se vidi, da je republikanska ljudska stranka popolnoma pozabila na nauke velikega Ata-Turka.

* Na dan poljskega narodnega praznika je bil v Varšavi svečano otvorjen most preko Visle.

* Tass poroča: V Avstriji živi večje stotisoč oseb, ki jih označujejo kot razseljene osebe, ki pa niso nič drugega kot pobegli fašisti, ki se svobodno kretajo po Avstriji in ki rovarijo proti demokratičnim državam.

Po podatkih zavezniškega poveljstva in avstrijske policije je samo v ameriški okupacijski coni, razen Dunaja, nad 233.000 »razseljenih oseb«, v britanski coni 126.000, v francoski coni 77.000 »razseljenih oseb«. Znano je, da so vse te osebe preskrbljene z živili boljše kot avstrijsko prebivalstvo in večinoma niso zaposlena na nikakih delih.

* Dopisnik časopisa »New York Times« iz Varšave poroča, da so udeleženci ilegalnega gibanja priznali, da so imeli zvezo z Andersom. Zvedelo se je, da uživa Mikolajczik podporo, ki mu jo nudi podtalno teroristično gibanje.

* Velika španska ročotjubinja La Passionaria se zahvaljuje poljskemu ljudstvu za izkazano pomoč španskemu narodu v borbi proti Francu. Med drugim je rečeno: »Vaša junaška borba in žrtve, ki ste jih doprinesli so za vedno ustvarili bratstvo in prijateljstvo med poljskim in španskim ljudstvom. V imenu španskega ljudstva, ki se še vedno bori proti strašnemu, krvavemu fašističnemu terorju, se vam zahvaljujem, bratje, za vaše sodelovanje v borbi, kakor tudi za to, da vam je uspelo ustvariti iz zaslužene in razrušene Poljske svobodno in demokratično državo«.

* Associated Press poroča, da so monarhofašistične oblasti v Solunu obsodile na smrt 7 oseb. Med obsojenimi se nahaja tudi ena žena. Obsojeni so bili zato, ker so bili člani jugoslovanske Narodno osvobodilne fronte.

* Milansko sodišče je izdalo odlok o zaplembi celokupnega premoženja Benita Mussolinija.

* V Salerno (Italija) so Andersovi poljski vojaki izzvali spore s prebivalstvom in ob priliki spopada je bila neka deklica umorjena, a 16 oseb ranjenih.

* Kakor poroča Reuter je v zadnjem tednu število političnih umorov v Grčiji doseglo največje število. Izvršenih je bilo 53 političnih umorov.

* Anatolska agencija poroča naslednje dokončne rezultate volitev v Turčiji: Ljudska republikanska stranka je dobila 56 mandatov, demokratska stranka 62 mandatov in neodvisni 7 mandatov.

* V Užicah se je vršil veliki miting na čast proglasitvi mesta za Titovo Užice. Mesto, zlasti pa Trg svobode, je bilo okrašeno z zastavami in zelenjem. Mitingu je prisostvovalo 3000 ljudi.

Sprejem v Dijaški dom v Gorici

Z začetkom šolskega leta 1946-1947 se bo ponovno otvoril Dijaški dom v Gorici. Vsi dijaki in